

הניגון מדוקשיץ

Category: חגים, סוכות

רק לאחר חטא העגל והתשובה שבאה בעקבותיו, שהוכיחה כי גם אלו שנפלו למטה מסוגלים לשוב בחזרה, מגיע חג הסוכות שבו השמחה שלימה.

"תוכל ללמד ניגון?"

בשנות השבעים התגורר השליח הרב יצחק מאיר ליפשיץ באוק פארק מישיגן. כחלק מעבודת השליחות הוא היה נוסע שלשה פעמים בשבוע לעסוק בהפצת יהדות באוניברסיטת מישיגן באן ארבר.

הוא היה יוצא בעשר בבוקר ושוהה שם עד שש בערב, עומד ליד שולחן מתקפל ומציע לסטודנטים להניח תפילין, נרות שבת וכו'. לקראת הערב הוא היה חוזר לרכבו ונוסע לאט ברחובות הקמפוס לנסות אולי יצליח לזהות עוד יהודי שעדיין הוא לא פגש.

ערב אחד הוא נסע לאיטו בקמפוס ולפתע הוא שמע קול: "היי ראבאיי, האם אתה רוצה לשיר לנו איזה שיר חסידי?". מופתע מהשאלה הוא עצר את הרכב וגילה חמש סטודנטים יושבים יחד בחוץ. הוא פנה אליהם ואמר: "בוודאי, אני אשמח לעשות זאת, אבל האם אתם חושבים שהניגון יכול לצאת ככה מעצמו? בשביל זה צריך קודם לעשות התוועדות עם 'לחיים', צריכים לייצר את האווירה הנכונה, ואז שרים שירים חסידיים". הוא שאל את הקבוצה האם למישהו יש קצת ויסקי או וודקה ובחור בשם ניל קופער אמר לו "טאקילה ילך?". השליח שאל האם זה אלכוהול, קופער הנהן בראשו בחיך וההתוועדות יצאה לדרך.

ניל שאל שוב: "אתה יכול לשיר לנו איזה ניגון?". הרב ליפשיץ הסביר לו בסבלנות מה זה התוועדות. "ישנם שלשה מרכיבים להתוועדות", אמר. "אמירת 'לחיים', שיחות שמביאים את האדם להתקדם ולהיות יותר טוב ויותר יהודי, ואז באים הניגונים". ואכן התפתחה במקום התוועדות, כל אחד מהסטודנטים דיבר על הקשר שלו ליהדות, והם ליבנו נושאים בסיסיים ביהדות.

אחרי שעה, ליפשיץ פנה לניל קופער ואמר לו: "אני מוכן", והוא החל לשיר ניגון חסידי בלי מילים שנקרא "הניגון מדוקשיץ". זוהי עיירה בפולין שבה גרו חסידים עוד מתקופת אדמו"ר הזקן. הוא שר פעם אחת, פעם שניה ובסוף הם שרו איתו, מחאו כפיים ורקדו מסביב לשולחן.

כשסיימו, ניל אמר: "ראבאיי, עוד ניגון". ליפשיץ הסתכל עליו ואמר לו: "תשמע, אני רב לא אינטערטיינער. אתם קודם צריכים לעזור לי לשיר את הניגון הזה", והוא התחיל ללמד אותם את הניגון שלב אחרי שלב עד שכולם ידעו אותו היטב.

ואז שוב מישהו שאל: "אתה יכול ללמד אותנו עוד ניגון?". השליח הציע להם דיל, הוא יחזור אליהם בשבוע הבא ואם הם ידעו את הניגון הזה טוב הוא ילמד אותם ניגון נוסף.

כשהוא חזר בשבוע שלאחר מכן הם קידמו אותו עם הניגון מדוקשיץ. "טוב", הוא אמר, "אתם הרווחתם ביושר עוד ניגון", ולימד אותם עוד ניגון. ככה זה נמשך כמה שבועות, התוועדות וניגון, ואז הגיעו המבחנים והחופשות וזה נפסק.

"הכל בזכותך"

עברו שנים. הרב ליפשיץ היה במקום שליחות אחר, והוא ביקר את אחד מחברי הקהילה בשם טד שלוניק בביתו. לפתע טד פונה אליו ומבקש ממנו, "ראבאיי, אולי אתה יכול לשיר ניגון חסידי?".

באותו רגע הוא נזכר בפעם הקודמת שמישהו הפתיע אותו עם השאלה הזאת, ומיד התחיל לשיר את אותו ניגון מדוקשיץ. לפתע הוא שומע קול של ילדה מרחוק שהיא שרה את אותו שיר. זאת היתה הילדה שלו, אבי.

כשהוא סיים לשיר שאלה אותו הבת: "רבאיי, מאיפה אתה מכיר את השיר הזה?", הוא התחיל לצחוק ואמר לה: "זאת השאלה שאני רציתי לשאול אותך". היא סיפרה לו שהיא השתתפה בקיץ בקעמפ של התנועה הקונסרבטיבית בקנדה, ובאחר הצהריים של אחת השבתות הילדים היו משועממים, ואחד המדריכים החליט ללמד אותם ניגון חסידי, והוא לא ויתר עד שכל מאות הילדים ידעו את הניגון הזה. ליפשיץ שאל אותה מה שמו של המדריך. "ניל קופער!", היא ענתה.

הרב ליפשיץ סיפר את הסיפור לאשתו, והם שמחו לשמוע עד כמה היה לניגון השפעה במשך שנים מאוחרות יותר. בהזדמנויות רבות חזרו בני הזוג ליפשיץ וסיפרו את הסיפור הזה. ארבעים שנה עברו מאותה התוועדות, ויום אחד אשתו אומרת לו: אנו חייבים למצוא את ניל קופער ולפגוש אותו. אחרי מאמצים הם איתרו את כתובת האימייל שלו ושלחו לו אימייל. הוא ענה להם כך: "אם אתה הראבוי שלימדת אותי את הניגון, אני זוכר אותך ואת הניגון, ועוד כמה דברים שאתה לימדת אותי, ואני מאוד ישמח אם תבוא לבקר אותי".

ב-21 לאוגוסט, 2017, הזוג ליפשיץ פגשו את ראבוי ניל קופער, במשרד שלו ששוכן בבית כנסת קונסרבטיבי גדול של 700 חברים בווינווד פנסילבניה.

קופער לקח אותם לביקור בקמפוס, והראה להם מקווה כשרה למהדרין שהוא בנה. הוא גם סיפר להם על תחרות ברביקו כשר שהוא אירגן באותו שבוע שבו כל הכלים יהיו חדשים וכל האוכל יהיה כשר, ואז הוא הראה להם שחלק מהקמפוס הפך לבית ספר יהודי כדי שהילדים מהקהילה יקבלו חינוך יהודי. לקראת סוף הביקור, כשהם עמדו מחוץ לבניין, הוא הצביע לעבר הקמפוס הגדול ואמר לשליח: "ראבוי ליפשיץ, כל זה בזכותך". (Ami Living Issue 586)

מתי הזמן לשמחה

אנו חוגגים את חג הסוכות, שבו יש מצוה להיות בשמחה. בכלל בכל חג יש מצוה להיות בשמחה, אבל כשמעיינים בכתובים מגלים שבמפורש בתורה המצווה להיות בשמחה לא כתובה בקשר לחג הפסח. בקשר לחג השבועות התורה מזכירה רק פעם אחת את ענין השמחה, ואילו בקשר לחג הסוכות התורה כותבת שלשה פעמים את הציווי להיות בשמחה.

נשאלת השאלה: אם המצווה להיות בשמחה קיימת בשלושת הרגלים, מדוע התורה לא מזכירה במפורש בשלושת החגים את מצות השמחה? הרבי מביא בשיחה את ההסבר של המדרש: שלושת החגים בתורה קשורים לעונה החקלאית של השנה. פסח ² "חג האביב", אז מתחילה עונת קציר השעורים. בפסח החקלאי מודאג, כי אז תקופת הקציר רק מתחילה והוא לא יודע כמה זה יהיה מוצלח, ולכן התורה לא כותבת במפורש בקשר לחג הפסח את המילה שמחה.

"חג הקציר" ³ שבועות כשמבשילים החיטים, אז החקלאי כבר עמוק בעונת הקציר, הוא כבר יכול קצת להירגע מדאגותיו, לכן בשבועות כתוב שמחה פעם אחת. דווקא בסוכות ⁴ "חג האסיף" שהכל כבר נמצא במחסנים, אז השמחה היא שלמה.

זה ביאור טוב על אותם דורות שהיו חקלאים, אבל מוכרח להיות גם הסבר רוחני שיתאים גם עבורנו בשנת 2022 בכל מקום שיהודי נמצא.

אומר הרבי, שהסיבה לשלושה דרגות בשמחה בחגים באה ממקום הרבה יותר עמוק. חג הפסח מסמל את תחילת הדרך של היהודי. יציאת מצרים היא הלידה של עם ישראל, עדיין לא הוכח שהעם יעמוד בציפיות כדי לקבל את התורה ולהיות העם הנבחר, ולכן השמחה היא עדיין מוקדמת.

חג השבועות, בקבלת התורה ואמירת "נעשה ונשמע" כבר צלחנו את המבחן הראשון, קיבלנו את התורה והתחייבנו לקיים אותה, יש כבר סיבה לאופטימיות. לכן התורה כותבת פעם אחת שמחה בקשר לחג השבועות. אבל עדיין זה לא עבר את "מבחן הזמן", עוד לא הייתה הזדמנות לחיות חיי תורה ומצוות ביום ולראות אם אכן נעמוד בהתחייבויות שלנו.

ואכן ארבעים יום לאחר מכן התרחש חטא העגל, דבר חמור מאוד אבל הוא זה שהולידה את תנועת התשובה. ביום הכיפורים, כשהקב"ה אמר למשה "סלחתי כדבריך", התברר "שאז רואים עד כמה יכולים לסמוך על בני ישראל, שאפילו אלו שנפלו למטה כל כך עד שנכשלו בחטא העגל" הנה כאשר גוערים עליהם אזי מיד חוזרים בתשובה ⁵ ומצד זה נעשית שמחה גדולה ביותר". (תורת מנחם חלק כז, עמ' 36).

גם בסיפור עם הסטודנטים קרה משהו דומה. בשעת מעשה לא ראו מה פעלה ההתוועדות ולימוד השיר החסידי, וגם שם ב"מבחן הזמן" גילו את ההשפעה שהייתה להתוועדות וניגון חסידי.